HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

20 mai 2010 *

În cauza C-160/09,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Symvoulio tis Epikrateias (Grecia), prin decizia din 1 aprilie 2009, primită de Curte la 8 mai 2009, în procedura

Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas OE

împotriva

Ypourgos Oikonomikon,

* Limba de procedură: greaca.

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, domnii E. Juhász, G. Arestis, T. von Danwitz (raportor) și D. Šváby, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,
grefier: doamna L. Hewlett, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 3 martie 2010,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas OE, de E. Stamouli și S. Gikas, dikigoroi;

— pentru guvernul elen, de doamnele E. Leftheriotou, A. Vasilopoulou și S. Papaïoannou, în calitate de agenți;

— pentru guvernul italian, de doamna G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de domnul P. Gentili, avvocato dello Stato;

— pentru Comisia Europeană, de domnii G. Valero Jordana și I. Zervas, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea clauzei națiunii celei mai favorizate cuprinse la articolul 4 din Acordul de cooperare încheiat între Comunitatea Economică Europeană, pe de o parte, și Acordul de la Cartagina și țările membre ale acestuia – Bolivia, Columbia, Ecuador, Peru și Venezuela – pe de altă parte (denumit în continuare „Acordul de cooperare"), aprobat prin Regulamentul (CEE) nr. 1591/84 al Consiliului din 4 iunie 1984 (JO L 153, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 4, p. 73).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas OE (denumită în continuare „Katsivardas"), societate de drept elen, pe de o parte, și Ypourgos Oikonomikon (ministrul finanțelor), pe de altă parte, având ca obiect rambursarea unei sume plătite de Katsivardas în urma vămuirii unui lot de banane importate din Ecuator în anul 1993, cu titlu de acciză pentru banane stabilită în perioada respectivă de legislația elenă.

Cadrul juridic

Convențiile internaționale

Acordul General pentru Tarife și Comerț

3 Acordul General pentru Tarife și Comerț din anul 1994 (denumit în continuare „GATT 1994"), care este inclus în anexa 1A la Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului, a fost aprobat prin Decizia 94/800/CE a Consiliului din 22 decembrie 1994 privind încheierea, în numele Comunității Europene, referitor la domeniile de competența sa, a acordurilor obținute în cadrul negocierilor comerciale multilaterale din Runda Uruguay (1986-1994) (JO L 336, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 10, p. 3). Articolul 1 litera (a) din GATT 1994 prevede că acesta cuprinde dispozițiile Acordului General pentru Tarife și Comerț din anul 1947 (denumit în continuarea „GATT 1947"), astfel cum a fost rectificat, amendat sau modificat prin instrumentele juridice care au intrat în vigoare înainte de data intrării în vigoare a Acordului de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului.

4 Printre aceste dispoziții ale GATT 1947, reluate în GATT 1994, se numără la articolul 1 alineatul 1 clauza națiunii celei mai favorizate, care are următorul conținut:

„Orice avantaje, înlesniri, privilegii sau imunități, acordate de o parte contractantă unui produs originar sau având ca destinație oricare altă țară, vor fi extinse imediat și

necondiționat pentru toate produsele similare originare sau având ca destinație teritoriile tuturor celorlalte părți contractante. Această dispoziție privește taxele vamale și impozitele de orice natură percepute la import sau la export sau cu ocazia importului sau exportului, precum și cele care se aplică în transferurile internaționale de fonduri efectuate pentru plata importurilor și a exporturilor, modul de percepere a acestor taxe și impozite, ansamblul reglementărilor și formalităților în legătură cu importul și exportul, precum și toate aspectele la care se referă articolul III alineatele 2 și 4."

5 Articolul III alineatul 2 din GATT 1947 privește taxele interne sau alte impozite interne de orice fel, în timp ce alineatul 4 din articolul menționat privește legile, regulamentele și toate prevederile ce se referă la vânzarea, oferta, cumpărarea, transportul, distribuția și utilizarea acestor produse.

Acordul de cooperare

6 Potrivit articolului 1 din Acordul de cooperare, al cărui text face parte integrantă din Regulamentul nr. 1591/84 prin care a fost aprobat acest acord, „[î]n lumina intereselor lor comune și în conformitate cu obiectivele lor economice pe termen lung, părțile contractante se angajează să stimuleze, în limitele competenței de care dispun, cea mai amplă cooperare economică posibilă din care să nu fie exclus încă de la început niciun domeniu, ținând seama de nivelurile lor diferite de dezvoltare". Aceeași dispoziție precizează că obiectivul acestei cooperări este „de a contribui în general la dezvoltarea economiilor părților și de a ridica nivelul lor de trai".

7 Articolul 4 din acordul menționat prevede:

„Tratamentul pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate

(1) Părțile contractante își acordă reciproc, pentru bunurile importate sau exportate, tratamentul pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate în toate aspectele privind:

— drepturile vamale și impunerile de orice natură, inclusiv procedurile de colectare a acestora;

— reglementările privind vămuirea, tranzitul, antrepozitarea sau transbordarea;

— impozitele directe sau indirecte și alte impuneri interne;

— reglementări privind plățile, inclusiv alocarea de valută și transferul acestor plăți;

— reglementări privind vânzarea, cumpărarea, transportul, distribuția și utilizarea mărfurilor pe piața internă.

(2) Alineatul (1) nu se aplică:

(a) avantajelor acordate țărilor limitrofe pentru facilitarea traficului între zonele de frontieră;

(b) avantajelor acordate în scopul instituirii unei uniuni vamale sau a unei zone de liber schimb sau ca urmare a instituirii unei astfel de uniuni vamale sau zone de liber schimb, inclusiv avantajele acordate în cadrul unei zone de integrare economică regională în America Latină;

(c) avantajelor acordate anumitor țări în conformitate cu [GATT 1947];

(d) avantajelor pe care țările membre ale Acordului de la Cartagina le acordă anumitor țări în conformitate cu Protocolul privind negocierile comerciale între țările în curs de dezvoltare, în cadrul [GATT 1947].

(3) Prezentul articol se aplică fără a aduce atingere drepturilor și obligațiilor care există în baza [GATT 1947]."

8 Articolul 5 din Acordul de cooperare, referitor la comisia mixtă de cooperare, prevede la alineatul (2) că revine acesteia sarcina, printre altele, să recomande soluții în cazul în care între părți intervin divergențe cu privire la interpretarea și executarea acestui acord.

9 Anexa II la Acordul de cooperare, intitulată „Declarație privind cooperarea comercială”, are următorul conținut:

„În cadrul cooperării comerciale prevăzute de prezentul acord, părțile se declară dispuse să examineze, în cadrul comisiei mixte și în contextul propriilor politici economice, toate problemele specifice care pot interveni în domeniul comercial.”

Acordul-cadru de cooperare

10 Acordul-cadru de cooperare între Comunitatea Economică Europeană și Acordul de la Cartagina și statele sale membre, Republica Bolivia, Republica Columbia, Republica Ecuador, Republica Peru și Republica Venezuela (denumit în continuare „Acordul-cadru de cooperare”), a fost aprobat în numele Comunității prin Decizia 98/278/CE a Consiliului din 7 aprilie 1998 (JO L 127, p. 10, Ediție specială, 11/vol. 17, p. 25).

11 Conform articolului 2 din Acordul-cadru de cooperare menționat, părțile contractante se angajează să dea un nou impuls relațiilor dintre ele consolidând dezvoltarea cooperării între ele prin extinderea la noi domenii de cooperare.

12 Articolul 4 din Acordul-cadru de cooperare prevede:

„Părțile contractante își acordă reciproc tratamentul pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate în relațiile comerciale, în conformitate cu [GATT 1994].

Ambele părți își reafirmă voința de a derula schimburi comerciale în conformitate cu acordul mai sus menționat."

13 Articolul 33 alineatul (2) din Acordul-cadru menționat prevede că dispozițiile acestuia înlocuiesc dispozițiile acordurilor anterioare între Comunitate și țările membre la Acordul de la Cartagina, în cazul în care aceste dispoziții sunt incompatibile sau identice cu dispozițiile acordului.

A patra convenție ACP-CEE

14 A patra convenție ACP-CEE, semnată la Lomé la 15 decembrie 1989, a fost aprobată prin Decizia 91/400/CECO, CEE a Consiliului și a Comisiei din 25 februarie 1991 (JO L 229, p. 1). Articolul 1 din Protocolul nr. 5 privind bananele, anexat la această convenție, are următorul conținut:

„Pentru exporturile sale de banane către Comunitate, niciun stat [dintre statele din Africa, din Caraibe și din Pacific care au încheiat convenția menționată (denumite în continuare «statele ACP»)] nu este plasat, în ceea ce privește accesul pe piețele sale

tradiționale și avantajele sale pe aceste piețe, într-o situație mai puțin favorabilă decât cea anterioară sau cea actuală." [traducere neoficială]

Dreptul național

15 Articolul 7 din Legea 1798/1988, astfel cum a fost modificată prin Legea 1914/1990, prevedea, începând cu 1 iulie 1988, aplicarea unei accize de 150 GRD pe kilogram pentru bananele importate din străinătate și, în anumite cazuri, pentru bananele produse în Grecia. Ulterior, această acciză a fost majorată, apoi redusă, înainte de a fi eliminată în 1998.

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

16 În cursul lunii iulie 1993, în urma vămuirii unui lot de banane importate direct din Ecuator, societății Katsivardas i-au fost aplicate taxe vamale și alte taxe în valoare totală de 6 785 565 GRD (19 913,61 euro), pe care le-a achitat, emițând totuși o rezervă cu privire la suma de 4 986 100 GRD plătită cu titlu de accize. Ulterior, Katsivardas a solicitat rambursarea acestei din urmă sume și a cotei-părți corespunzătoare a taxei pe valoarea adăugată, plătite, în opinia sa, în mod nedatorat.

17 Întrucât această rambursare i-a fost refuzată de autoritatea vamală competentă, Katsivardas a sesizat Dioikitiko Protodikeio Athinon (Tribunalul Administrativ de Primă Instanță din Atena), care a admis acțiunea în ceea ce privește anularea deciziilor de

impunere în cauză și cererea de rambursare. Întrucât această decizie a fost totuși reformată de instanța de apel, Katsivardas a declarat recurs în fața Symvoulio tis Epikrateias (Consiliul de Stat).

18 Acesta, spre deosebire de reclamanta din acțiunea principală, consideră că acciza în cauză trebuie să fie calificată drept impozit intern în sensul articolului 95 din Tratatul CEE (devenit articolul 95 din Tratatul CE, la rândul său devenit, după modificare, articolul 90 CE), iar nu drept taxă cu efect echivalent unei taxe vamale, în sensul articolelor 9 și 12 din Tratatul CEE (devenite articolul 9 și, respectiv, articolul 12 din Tratatul CE, la rândul lor devenite, după modificare, articolele 23 CE și 25 CE). Or, un astfel de impozit intern ar putea să fie aplicat în mod legal bananelor importate direct din țări terțe dacă un tratament fiscal mai puțin favorabil nu ar fi exclus de clauzele specifice rezultate din acorduri comerciale între Comunitate și aceste țări terțe, precum articolul 4 din Acordul de cooperare.

19 Instanța de trimitere face referire pe de altă parte la Hotărârea din 12 decembrie 1995, Chiquita Italia (C-469/93, Rec., p. I-4533), potrivit căreia Protocolul nr. 5 privind bananele anexat la A patra convenție ACP-CEE conține o dispoziție prin care se urmărește garantarea unui acces pe piețele lor tradiționale pentru bananele care provin din statele ACP în condiții care nu sunt mai puțin favorabile decât cele care prevalau la intrarea în vigoare, la 1 aprilie 1976, a clauzei similare înscrise la punctul 1 din Protocolul nr. 6 privind bananele anexat la Convenția ACP-CEE de la Lomé semnată la 28 februarie 1975 (denumită în continuare „clauza de «standstill»”).

20 Din aceasta rezultă că acordarea tratamentului națiunii celei mai favorizate țărilor membre ale Acordului de la Cartagina implică asimilarea bananelor originare din aceste țări bananelor care provin din state ACP. Astfel, posibilitatea instanței de trimitere de a aprecia legalitatea unei accize precum cea în cauză în acțiunea principală ar depinde de aspectul dacă Acordul de cooperare și în special articolul 4 din acesta conferă drepturi care pot fi invocate în mod direct de particulari în fața instanțelor

naționale ale statelor membre, astfel încât Katsivardas ar putea să se prevaleze de acest din urmă articol coroborat cu clauza de „standstill" pentru a contesta accizele pentru banane în discuție în acțiunea principală.

21 Instanța de trimitere constată că, în Hotărârea din 1 martie 2005, Van Parys (C-377/02, Rec., p. I-1465), Curtea a declarat că astfel de drepturi nu pot fi deduse din clauza națiunii celei mai favorizate care figurează în Acordul-cadru de cooperare, încheiat ulterior cu țările membre ale Acordului de la Cartagina, iar avantajele care rezultă din convențiile ACP-CEE privesc numai bananele ACP „tradiționale", cu alte cuvinte, bananele originare din statele ACP, în limita cantității anuale importate la 1 aprilie 1976, astfel încât aceste avantaje nu par să poată fi extinse la bananele originare din alte țări.

22 Considerând însă că, în ceea ce privește Acordul de cooperare, Curtea nu s-a pronunțat niciodată, Symvoulio tis Epikrateias a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Un particular (întreprindere importatoare [în domeniul comerțului] de banane [originare] din Ecuator) care solicită rambursarea unei accize interne pe care consideră că a plătit-o în mod nedatorat poate invoca în fața instanței naționale faptul că reglementarea fiscală națională (articolul 7 din legea elenă 1798/1988, astfel cum a fost modificată prin articolul 10 din legea elenă 1914/1990) este incompatibilă cu articolul 4 din Acordul [de cooperare]?"

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la admisibilitate

23 Guvernul elen pune la îndoială admisibilitatea întrebării preliminare, pentru motivul că aceasta, pe de o parte, nu ar avea drept obiect interpretarea unei dispoziții de drept comunitar, ci stabilirea măsurii în care un particular poate invoca contradicția dintre dispozițiile naționale și un act comunitar și, pe de altă parte, nu ar preciza care dispoziție necesită o interpretare.

24 În această privință, trebuie amintit că, deși Curtea nu este competentă, în temeiul articolului 234 CE, să aplice o normă comunitară unui litigiu determinat și astfel să aprecieze o dispoziție de drept național în raport cu această normă, aceasta poate totuși, în cadrul cooperării judiciare instaurate prin acest articol, plecând de la elementele din dosar, să furnizeze instanței naționale elementele de interpretare a dreptului comunitar care i-ar putea fi utile pentru aprecierea efectelor acestei prevederi (Hotărârea din 11 septembrie 2003, Anomar și alții, C-6/01, Rec., p. I-8621, punctul 37 și jurisprudența citată).

25 Or, întrebarea preliminară adresată în cadrul prezentei proceduri, care privește posibilitatea ca un particular să invoce în fața unei instanțe naționale clauza națiunii celei mai favorizate cuprinse la articolul 4 din Acordul de cooperare pentru a se opune aplicării unei dispoziții fiscale naționale, se referă la aptitudinea acestei clauze de a da naștere unui efect direct în privința unui particular și, așadar, la interpretarea acesteia.

26 Clauza menționată este cuprinsă în Acordul de cooperare, care a fost aprobat în numele Comunității prin Regulamentul nr. 1951/84 și constituie, așadar, în lumina jurisprudenței constante, un act adoptat de instituțiile Comunității pe care Curtea este competentă să îl interpreteze în cadrul unei proceduri preliminare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 aprilie 1974, Haegeman, 181/73, Rec., p. 449, punctele 4-6, Hotărârea din 16 iunie 1998, Racke, C-162/96, Rec., p. I-3655, punctul 41, și Hotărârea din 22 octombrie 2009, Bogiatzi, C-301/08, Rep., p. I-10185, punctul 23).

27 În plus, conform unei jurisprudențe de asemenea constante, întrebările referitoare la interpretarea dreptului comunitar adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Curtea poate refuza să statueze asupra unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului comunitar nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale, atunci când problema este de natură ipotetică ori atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (a se vedea Hotărârea din 16 decembrie 2008, Cartesio, C-210/06, Rep., p. I-9641, punctul 67 și jurisprudența citată).

28 În speță, răspunsul la întrebarea dacă un particular precum Katsivardas poate să se prevaleze în fața instanțelor naționale de articolul 4 din Acordul de cooperare, adresată de instanța de trimitere, este decisiv pentru a ști dacă reclamanta din acțiunea principală poate invoca în mod util clauza de „standstill" pe care se întemeiază argumentația dezvoltată de aceasta în acțiunea principală în ceea ce privește ilegalitatea accizei pentru banane stabilite prin reglementarea națională.

29 Astfel, nu rezultă în mod evident că interpretarea dreptului comunitar solicitată de instanța de trimitere ar fi lipsită de utilitate pentru aceasta.

30 Rezultă de aici că întrebarea preliminară este admisibilă.

Cu privire la fond

31 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 4 din Acordul de cooperare poate fi invocat în mod direct de un particular în cadrul unui litigiu în fața instanțelor naționale ale unui stat membru.

32 În această privință, trebuie să se amintească, cu titlu introductiv, că, potrivit principiilor din dreptul internațional, instituțiile Uniunii Europene competente pentru a negocia și a încheia un acord cu țări terțe sunt libere să stabilească împreună cu acestea efectele pe care dispozițiile acordului trebuie să le producă în ordinea internă a părților contractante. Numai în cazul în care acest aspect nu a fost stabilit prin acordul respectiv, instanțele competente și în special Curtea, în cadrul competenței care îi revine în temeiul Tratatului FUE, sunt cele care se vor pronunța în această privință tot astfel cum se pronunță în legătură cu orice altă problemă de interpretare referitoare la aplicarea acordului în discuție în cadrul Uniunii (a se vedea Hotărârea din 26 octombrie 1982, Kupferberg, 104/81, Rec., p. 3641, punctul 17, Hotărârea din 23 noiembrie 1999, Portugalia/Consiliul, C-149/96, Rec., p. I-8395, punctul 34, precum și Hotărârea din 9 septembrie 2008, FIAMM și FIAMM Technologies/Consiliul și Comisia, C-120/06 P și C-121/06 P, Rep., p. I-6513, punctul 108).

33 Trebuie să se amintească de asemenea că dintr-o jurisprudență constantă a Curții reiese că examinarea efectului direct al dispozițiilor conținute într-un acord încheiat de Uniune cu țări terțe cuprinde în mod invariabil o analiză a spiritului, a economiei și a termenilor acestui acord (a se vedea Hotărârea Chiquita Italia, citată anterior, punctul 25 și jurisprudența citată).

34 În schimb, astfel cum a observat Comisia Europeană în cadrul ședinței, natura actului juridic de aprobare a acordului internațional respectiv nu este relevantă în cadrul unei astfel de examinări. Într-adevăr, astfel cum rezultă din Hotărârea din 30 septembrie 1987, Demirel (12/86, Rec., p. 3719, punctul 25), faptul că o dispoziție a unui acord internațional a fost aprobată fie prin intermediul unei decizii, fie prin intermediul unui regulament nu poate avea efect asupra recunoașterii efectului direct al unei astfel de dispoziții. Prin urmare, trebuie înlăturat argumentul în favoarea efectului direct

al clauzei națiunii celei mai favorizate din Acordul de cooperare întemeiat de Katsivardas pe aprobarea Acordului de cooperare printr-un regulament, spre deosebire de Acordul-cadru de cooperare care a fost aprobat printr-o decizie.

35 În ceea ce privește articolul 4 din Acordul de cooperare, spre deosebire de ceea ce afirmă guvernul italian, faptul că acesta figurează într-un acord de cooperare nu exclude în principiu posibilitatea ca un particular să se prevaleze de acesta. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, împrejurarea că un astfel de acord urmărește în esență favorizarea dezvoltării economice a țărilor terțe contractante, limitându-se să stabilească o cooperare între părți, fără a urmări o viitoare aderare a acestor țări la Uniune, nu este de natură să împiedice aplicabilitatea directă a unora dintre dispozițiile sale (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 5 februarie 1976, Conceria Bresciani, 87/75, Rec., p. 129, punctul 23, Hotărârea Kupferberg, citată anterior, punctul 22, și Hotărârea din 31 ianuarie 1991, Kziber, C-18/90, Rec., p. I-199, punctul 21).

36 Cu toate acestea, la punctul 58 din Hotărârea Van Parys, citată anterior, răspunzând la o întrebare privind interpretarea clauzei națiunii celei mai favorizate cuprinse în Acordul-cadru de cooperare care a urmat Acordului de cooperare, Curtea a considerat că respectiva clauză nu putea să fie invocată de un particular în fața unei instanțe a unui stat membru. Această interpretare nu este repusă în discuție de niciuna dintre persoanele interesate care au depus observații la Curte în cadrul prezentei proceduri.

37 Așadar, trebuie să se examineze dacă există elemente care să permită îndepărtarea de această apreciere, referitoare la clauza națiunii celei mai favorizate cuprinse în Acordul-cadru de cooperare, în ceea ce privește interpretarea clauzei națiunii celei mai favorizate cuprinse în Acordul de cooperare.

38 Desigur, clauza națiunii celei mai favorizate, astfel cum apare, pe de o parte, în Acordul-cadrul de cooperare și, pe de altă parte, în Acordul de cooperare, este redactată în termeni divergenți. Cu toate acestea, redactarea diferită a acesteia din urmă nu poate

fi considerată un element care necesită o interpretare divergentă în ceea ce privește eventualul său efect direct decât în măsura în care economia generală a acordurilor și finalitatea acestora ar confirma voința părților contractante de a fi înțeles, prin această diferență de redactare, să priveze articolul 4 din Acordul-cadru de cooperare de efectul direct care ar fi fost recunoscut anterior articolului 4 din Acordul de cooperare.

39 Or, Acordul-cadru de cooperare și în special articolul 4 din acesta nu prezintă caracteristici care să confirme faptul că părțile contractante s-ar afla într-o poziție mai puțin favorabilă în raport cu cea pe care o aveau în temeiul Acordului de cooperare, în special în lumina clauzei tratamentului națiunii celei mai favorizate.

40 Dimpotrivă, în ceea ce privește mai întâi natura și obiectul Acordului-cadru de cooperare, trebuie să se constate că acesta are drept obiect reînnoirea și aprofundarea angajamentelor reciproce luate de părțile contractante în cadrul Acordului de cooperare. Astfel, deși aceste două acorduri au fost încheiate între aceleași părți, iar punerea lor în aplicare se înscrie în același cadru instituțional prin menținerea, în temeiul articolului 32 alineatul (1) din Acordul-cadru de cooperare, a comisiei mixte și a subcomisiilor instituite prin Acordul de cooperare, Acordul-cadru de cooperare prevede o cooperare mai amplă din punctul de vedere al numărului domeniilor vizate și mai profundă în ceea ce privește acțiunile specifice avute în vedere.

41 Pe de altă parte, schimbarea denumirii Acordului de cooperare în Acord-cadru de cooperare rezultă, astfel cum reiese de la articolul 39 alineatul (1) din acesta din urmă, din voința părților contractante de a-și oferi posibilitatea de a completa acordul-cadru prin acorduri sectoriale sau privind activități specifice, iar nu dintr-o voință de a contracta angajamente de o mai mică importanță.

42 Compararea acestor două acorduri denotă astfel o consolidare progresivă a intensității cooperării la care părțile s-au angajat.

43 În plus, astfel cum amintește Comisia, la momentul adoptării articolului 4 din Acordul de cooperare, nu toate țările membre ale Acordului de la Cartagina erau încă părți contractante la GATT 1947. Or, astfel cum a subliniat Curtea la punctul 57 din Hotărârea Van Parys, citată anterior, cu privire la Acordul-cadru de cooperare, intenția părților la acest acord-cadru era de a extinde aplicarea sistemului elaborat în cadrul GATT 1994 la țările membre ale Acordului de la Cartagina, pentru a le acorda beneficiul clauzei națiunii celei mai favorizate cuprinse la articolul 1 alineatul 1 din GATT, fără modificarea conținutului acesteia. Același raționament este valabil de asemenea în ceea ce privește Acordul de cooperare, redactarea articolului 4 din acesta din urmă neconfirmând, în mod evident, voința părților contractante de a acorda celor trei țări membre din Acordul de la Cartagina care nu sunt încă membre ale GATT 1947 concesii comerciale care să le depășească pe cele acordate partenerilor lor din GATT.

44 Rezultă că decizia Curții în Hotărârea Van Parys, citată anterior, privind lipsa efectului direct al clauzei națiunii celei mai favorizate cuprinse în Acordul-cadru de cooperare, este valabilă de asemenea în ceea ce privește articolul 4 din Acordul de cooperare.

45 Ținând seama de ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 4 din Acordul de cooperare, aprobat prin Regulamentul nr. 1591/84, nu este de natură să confere particularilor drepturi de care aceștia ar putea să se prevaleze în fața instanțelor unui stat membru.

Cu privire la cheltuielile de judecată

46 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 4 din Acordul de cooperare încheiat între Comunitatea Economică Europeană, pe de o parte, și Acordul de la Cartagina și țările membre ale acestuia – Bolivia, Columbia, Ecuador, Peru și Venezuela – pe de altă parte, aprobat prin Regulamentul (CEE) nr. 1591/84 al Consiliului din 4 iunie 1984, nu este de natură să confere particularilor drepturi de care aceștia ar putea să se prevaleze în fața instanțelor unui stat membru.

Semnături